

Dördüncü Pencere: İstidat lisanıyla bütün tohumlar tarafından...

Dördüncü Pencere

İstidat lisanıyla bütün tohumlar tarafından ve ihtiyac-ı fitrî lisanıyla bütün hayvanlar tarafından ve lisan-ı ıztırârî ile bütün muztarlar tarafından edilen duaların makbuliyetidir.

İşte bu nihayetsiz duaların bilmüşahede kabul ve icabeti, her biri vücuba ve vahdete şahadet ve işaret ettikleri gibi mecmuu büyük bir mikyasta bilbedahe bir Hâlık-ı Rahîm ve Kerîm ve Mücîb'e delâlet eder ve baktırır.

İstidat lisanıyla bütün tohumlar tarafından ve ihtiyac-ı fitrî lisanıyla bütün hayvanlar tarafından ve lisan-ı ıztırârî ile bütün muztarlar tarafından edilen duaların makbuliyetidir.

Dördüncü Pencere, kâinatta yükselen üç büyük dua lisanına nazar veriyor: İstidat lisanı, ihtiyac-ı fitrî lisanı ve lisan-ı ıztırârî...

1- Lisan-ı İstidat (Kabîliyet Diliyle Dua)

Bu, bir şeyin içinde saklı olan **potansiyelin, istidadın dua etmesidir**. Bir çekirdek toprağa girer ve içinde ağaç olma programı vardır.

O küçücük çekirdek, hâliyle der ki: **“Beni ağaç yap.”** Bu sözle değil, **yaratılıştaki kabîliyetle yapılan bir duadır**. Ve cevap gelir: O çekirdek çatlar, ağaç olur.

2- Lisan-ı İhtiyac-ı Fitrî (Yaratılıştan Gelen İhtiyac Diliyle Dua)

Bu, canlıların içlerinde bulunan **ihtiyaçların dua etmesidir**. Aç bir hayvanın rızık istemesi... Susuz bir canlının suya yönelmesi... Yavrunun beslenmeye muhtaç olması...

Her biri hâliyle der ki: **“Bana lazım olanı ver.”** Bu da sözle değil, **ihtiyacın kendisiyle yapılan bir duadır.** Ve cevap gelir: Rızık yetişir, ihtiyaç karşılanır.

3- Lisan-ı İztırârî (Çaresizlik Diliyle Dua)

Bu, insanın ve hayvanın hiçbir sebebe gücünün yetmediği, tamamen aciz kaldığı anda yaptığı **en saf ve en hakiki duadır.**

Denizde boğulmak üzere olan bir insan... bütün sebeplerden ümidi keser, kalbiyle der ki: *“Kurtar!”*

Avcının pençesine düşmüş bir hayvan... hiçbir çaresi kalmaz, hâliyle imdat ister.

Ağır bir hastalıkta çaresiz kalan insan... bütün kapılar kapanınca, doğrudan bir Kudrete yönelir.

Tuzağa düşmüş bir kuş veya böcek... çırpınışıyla âdeta kurtuluş talep eder.

Bu hâller sözle değil, **acziyetin kendisiyle yapılan bir duadır.** Ve çoğu zaman görülür ki: **Tam çaresizliğin ortasında, ummadığı bir yerden bir yardım gelir.**

İşte bu nihayetsiz duaların bilmüşahede kabul ve icabeti, her biri vücuba ve vahdete şehadet ve işaret ettikleri gibi mecmuu büyük bir mikyasta bilbedahe bir Hâlık-ı Rahîm ve Kerîm ve Mücîb’e delâlet eder ve baktırır.

Bu cümle, üç lisanla yapılan duaların **neticesini ve hükmünü** veriyor. Açalım:

“Nihayetsiz duaların bilmüşahede kabul ve icabeti” demek; tohumun ağaç olması, hayvanın rızıkına ulaşması, muztarın imdat görmesi gibi **sayısız duanın gözle görülür şekilde kabul edilmesidir.** Bu sadece bir iki misal değil, her yerde, her an tekrar eden bir hakikattir.

Düşün: her baharda **milyarlarca, trilyonlarca tohum ve çekirdek,** lisan-ı istidat ile “Bizi ağaç, çiçek, meyve yap” diye dua eder; her biri çatlar, sümbüllenip cevap bulur.

Aynı anda yeryüzünde **Lisan-ı İhtiyac-ı Fitrîyle sayısız aç hayvan** rızık ister, her biri kendi gıdasına ulaştırılır; **sayısız susuz canlı** suya muhtaçtır, her biri ihtiyacına göre sulanır; **milyarlarca bitki, ağaç ve çiçek** toprağa, suya, güneşe muhtaçtır, hepsine eksiksiz verilir; **sayısız yavru** beslenmeye muhtaçtır, her biri tam ihtiyacına uygun şekilde doyurulur.

Bununla beraber, her an **hadsiz muztar mahluk,** lisan-ı ıztırâr ile imdat ister; tuzağa düşen, aç kalan, sıkışan, çaresiz kalan nice canlı, ummadığı bir yerden yardım görür.

her birinin vücuba şehadet ve işareti

Duasına icabet edilen her bir mahluk, hâliyle şunu gösterir: **İhtiyacı biliniyor**, çünkü tam ihtiyacına uygun cevap verilmiş... **Duası işitiliyor**, çünkü talebi karşılıksız bırakılmamış... **İsteddiği şey yaratılıyor**, çünkü o ihtiyacı fiilen verilmiş...

Bu üç hakikat bir araya geldiğinde, o icabet açıkça gösterir ki: **O mahlukun arkasında, işiten, bilen ve gücü yeten bir Zât vardır.** Bu da doğrudan **vücuba**, yani O Zât'ın varlığının zarurî olduğuna delalet eder.

her birinin vahdete şehadet ve işareti

Ya hepsini idare eder, ya hiç karışamaz

Duasına icabet edilen bütün mahluklara dikkat edildiğinde görülür ki: En küçük bir tohumdan, en büyük bir ağaca, en zayıf bir böcekten, en güçlü bir hayvana kadar **hepsine aynı anda, birlikte ve gecikmeden cevap veriliyor.**

Bu ise gösterir ki: **İcabet eden, hepsine birden yetişiyor.** Birine cevap verirken diğerini ihmal etmiyor. Uzak-yakın, küçük-büyük fark etmiyor.

Eğer bu iş çoklara ait olsaydı: Biri birine yetişemezdi, biri diğerinden habersiz kalırdı, bazısı unutulur, bazısı gecikirdi.

Fakat bakıyoruz ki: Aynı anda, her yerde, her ihtiyaca tam cevap verilmesi gösterir ki ortada **parçalanmayan, bölünmeyen bir icraat** vardır. Çünkü bir iş; hem umumi olacak, hem gecikmeyecek, hem eksiksiz olacak, hem de hiçbirini ihmal etmeyecekse, bu işin faili **ya her şeyi birlikte görecek ve idare edecek** ya da o işe hiç karışamayacaktır.

Zira çoklukta taksim vardır; taksimde ise hudut, gecikme ve ihtilaf kaçınılmazdır. Her bir fail kendi sahasında kalır, diğerine yetişemez; biri diğerinin işine müdahale etse düzen bozulur, etmezse eksiklik doğar.

Hâlbuki ortada ne hudut var ne gecikme ne ihtilaf ne eksiklik. Bilakis **aynı anda, birlikte, kusursuz bir icraat** var. Bu ise açıkça gösterir ki: **Bu işler taksim edilerek değil, tek bir merkezden, tek bir irade ve tek bir kudretle yapılıyor.**

İsteyeni de verileni de bilen o

Bir mahlukun ihtiyacına tam uygun cevap verilmesi gösterir ki ihtiyaç biliniyor; çünkü verilen şey tam yerindedir. Mahiyet tanınıyor; çünkü her canlıya ayrı ayrı uygun verilmektedir.

Zaman biliniyor; çünkü ihtiyaç tam vaktinde karşılanmaktadır.

Nitekim arıya nektar verilir, bal değil; aslana et verilir, ot değil; kaktüse az su verilir, göl bitkisi gibi suya boğulmaz; kuş yavrusuna yumuşak gıda verilir, sert yiyecek verilmez.

Bu kadar farklı ihtiyacı bilmek, bu kadar farklı mahiyeti tanımak ve her birine tam uygun olanı vermek, ancak her birini ayrı ayrı bilen bir ilmi gerektirir.

Üstelik bu işler sadece bir yerde veya bir türde değil, aynı anda, her yerde, bütün canlılarda gerçekleşmektedir; yani hem tek tek bilinmekte hem de hepsi birlikte idare edilmektedir.

Eğer bu iş çok failerin elinde olsaydı, biri bilir diğeri bilmez, biri uygun verir diğeri karıştırır, biri zamanında yetiştirir diğeri geciktirirdi; çünkü çoklukta bilgi bölünür, idare parçalanır ve uygunluk kaybolur.

Hâlbuki ortada her ihtiyaca uygun cevap, her canlıya özel muamele ve hiçbir karışıklık yoktur. Demek ki ihtiyacı bilen de birdir, ona uygun veren de birdir ve hepsine birlikte yetişen de birdir; zira bu kadar farklıyı bilip bu kadar uygun vermek ve bunu aynı anda her yerde gerçekleştirmek ancak tek bir Zât'a mahsustur.

“Mecmuu büyük bir mikyasta bilbedahe...” demek; bu duaların tek tek değil, **hepsinin birden, çok büyük bir ölçekte ve açıkça** görülmesidir. Yani mesele bir iki örnek değil; bütün yeryüzünü kuşatan, her an tekrarlanan bir icabet tablosudur. Bütün bu dualar; ayrı ayrı değil, **aynı anda, aynı yeryüzünde, birbirine karışmadan ve şaşmadan** kabul ediliyor. Bu kadar çok, bu kadar farklı, bu kadar sürekli duaların eksiksiz kabulü; artık bir ihtimal değil, **apaçık bir hakikattir.**

“Delâlet eder ve baktırır” ise şunu ifade eder: Bu kadar umumî, bu kadar sürekli ve bu kadar kusursuz icabet, artık sadece bir işaret olarak kalmaz; **doğrudan doğruya nazarı o Zât'a çevirir.** İnsanı ister istemez arkasındaki faili görmeye mecbur eder.

Çünkü:

- İhtiyacı bilen → **Alîm**
- Acizlere yetişen → **Rahîm**
- İkrâm ederek veren → **Kerîm**
- Duaya cevap veren → **Mücîb**

Bu isimler, bu icabetlerin içinde açıkça okunur. Tek tek bakıldığında birer işaret olan bu icabetler **birlikte bakıldığında, artık inkâr edilmez bir hakikat olur.**

Ve insanı doğrudan şu hükme götürür: Böyle umumi bir icabet; ancak her şeyi bilen, her şeye gücü yeten, hiçbirini unutmayan ve hepsine birden yetişen **Rahîm, Kerîm ve Mücîb bir Hâlık'ın** varlığını zarurî olarak gösterir.